

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Suçluların İadesi ve Müebbet Hapis Cezası

Ekim 2015

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Suçluların İadesi ve Müebbet Hapis Cezası

Ayrıca bk. "[Müebbet Hapis Cezası](#)" hakkındaki tematik bilgi notu

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi:

"Hiç kimse işkence veya aşağılayıcı veya küçük düşürücü muamele veya cezaya tabi tutulamaz."

Nivette / Fransa

3 Temmuz 2001 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Kız arkadaşını öldürdüğünden şüphelenilen ve Amerikan vatandaşı olan başvuran özellikle, erken tahliye imkânı olmaksızın müebbet hapis cezasına mahkum edilmesi durumunda Birleşik Devletlere sınır dışı edilmesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesinin ihlal edilmesine neden olacağını ifade etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle başvurunun **kabul edilemez** olduğunu beyan etmiştir. Sacramento Bölge Savcısı, koşullar ne olursa olsun, Kaliforniya Eyaletinin ölüm cezası veya erken tahliye imkânının bulunmayacağı müebbet hapis cezasının verileceği özel koşullardan birinin uygulamamasını sağlayacağı konusunda yemin ederek taahhütte bulunmuştur ve söz konusu taahhüdü kendisinin yerine geçen kişiler ve Kaliforniya eyaleti için bağlayıcıdır. Mahkeme bu nedenle Fransa Hükümetine verilen taahhütlerin, başvuranın erken tahliye imkânı olmaksızın müebbet hapis cezasına mahkum edilmesi tehlikesini önleyecek nitelikte olduğunu tespit etmiştir. Bu nedenle başvuranın iade

edilmesi, başvurunu Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında yasaklanmış bir muamele veya ceza riskine maruz bırakmayacaktır.

Ayrıca bk. *Olaechea Cahuas / İspanya*, 10 Ağustos 2006 tarihli karar.

Einhorn / Fransa

16 Ekim 2001 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Amerikan vatandaşı olan başvuran eski partnerini öldürmekle suçlanmasının ardından Birleşik Devletleri terk etmiştir. Gıyabında cinayetten suçlu bulunmuş ve müebbet hapis cezasına mahkum edilmiştir. Fransa Hükümeti, Pensilvanyaya dönmesi halinde yeni ve adil bir yargılamadan faydalanacağı ve ölüm cezasına mahkum edilmeyeceği gerekçesiyle başvurunu iade etmeyi kabul etmiştir. Başvuran karara itiraz etmiş ve Fransa Yargıtayı itirazı reddetmiştir. Başvuran Mahkeme önünde, iade kararının Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olduğunu ve özellikle, şartlı tahliye veya cezada indirim imkânı olmadan müebbet hapis cezası çekeceğinin muhtemel olduğunu ileri sürmüştür.

Mahkeme açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle başvurunun **kabul edilemez** olduğunu beyan etmiştir. Mahkeme, indirgenemez bir hapis cezasının uygulanmasının Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında bir husus ortaya çıkaracağının göz ardı edilemeyeceğini yineleyerek ve bu hususta Avrupa Konseyi'nin konu hakkındaki belgelerine¹ atıfta bulunarak; bir bireyin, erken tahliye olanağı olmaksızın müebbet hapis cezasına mahkum edilme riskiyle karşı karşıya kalacağı bir devlete iade edilmesinin, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında bir husus doğuracağının dikkate alınması gerektiği sonucuna varmıştır. Ancak Mahkeme mevcut davada, Pensilvanya Valisinin müebbet hapis cezasını, şartlı tahliye imkânı bulunan başka süreli bir cezaya çevirebileceğini kaydetmiştir. Sonuç olarak, Pensilvanya'da müebbet hapis cezası çeken mahkumlar bakımından şartlı tahliye imkanının kısıtlı olmasına rağmen, başvuranın Pensilvanya'da yeniden yargılandıktan sonra müebbet hapis cezasına mahkum edilmesi durumunda, şartlı olarak tahliye edilemeyeceği sonucuna varılmayacak olup; bu tür bir çıkarımda bulunmak için herhangi bir delil ortaya konmamıştır.

Harkins ve Edwards / Birleşik Krallık

17 Ocak 2012 (karar)

¹ Bk. Avrupa Suç Sorunları Komitesinin XXV nolu Alt Komitesi (Avrupa Konseyi, 1977) tarafından hazırlanan Uzun süreli olarak cezaevinde kalan mahkumlara yönelik muameleler hakkındaki genel rapor, ve Alt Komitenin çalışması bağlamında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen Uzun süreli olarak cezaevinde kalan mahkumlara yönelik muameleler hakkındaki Karar (76).2

Her iki başvuruda, Birleşik Krallık'tan Birleşik Devletlere iade emri verilmiş olup, başvurular Birleşik Devletlerde ölüm cezası veya şartlı tahliye imkânı olmaksızın müebbet hapis cezası riskiyle karşı karşıya kalacaklarını iddia etmişlerdir. Birleşik Devletler makamları, başvuruların davasına ilişkin olarak ölüm cezasının uygulanmayacağı ve karşılaşılabilecekleri en ağır cezanın müebbet hapis cezası olduğu konusunda güvence vermiştir.

Mahkeme, şartlı tahliye imkanı olmaksızın müebbet hapis cezası riskine ilişkin olarak; başvurulardan birinin ya da diğerinin Birleşik Devletlere iade edilmesi durumunda Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelelerin yasaklanması) **ihlal edilmeyeceğine** karar vermiş ve başvuruların mahkum edilmeleri sonucunda 3. madde eşiğine erişecek bir muamele riski bulunduğunu kanıtlayamadıklarını tespit etmiştir. Birinci başvurunun davasında Mahkeme, başvurulara Birleşik Devletlerde zorunlu müebbet hapis cezası verilmesinin orantısız olduğu konusunda ikna olmamıştır. Birinci başvuru, iddia konusu suçu işlediğinde 18 yaşının üzerinde ve psikiyatrik herhangi bir hastalığı tespit edilmemiş olup; öldürme eylemi, ağırlaştırıcı bir unsur olan silahlı bir soygun girişimi sırasında gerçekleştirilmiştir. Başvuru ayrıca, henüz mahkum edilmemiş olup; mahkum edilse ve kendisine zorunlu müebbet hapis cezası verilse dahi, başvurunun hayatı boyunca cezaevinde tutulması haklı gerekçelere dayanmaktadır. Durum bu şekilde olmazsa dahi, Florida Valisi ve Florida Başkan Affi Kurulu ilke olarak hapis cezasının kısaltılmasına karar verebilir. İkinci başvuru ise en fazla şartlı tahliye imkanı olmaksızın takdir yetkisine bağlı müebbet hapis cezasıyla karşı karşıya kalabilir. Bu hapis cezasının, ilgili tüm etkenlerin yargıç tarafından değerlendirilmesi sonrasında ve başvurunun önceden planlanmış cinayetten mahkum edilmesi durumunda uygulanabileceğini dikkate alan Mahkeme, bu tür bir hapis cezasının orantısız olmayacağı sonucuna varmıştır.

Babar Ahmad ve Diğerleri / Birleşik Krallık

10 Nisan 2012 (karar)

Başvurular iade edilmelerini isteyen Birleşik Devletlerde çeşitli terör suçlamalarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Başvurular, özel idari tedbirlere tabi tutulacakları yüksek güvenli bir cezaevinde hapis cezalarını çekecekleri ve süresi kısaltılmayan müebbet hapis cezalarına mahkûm edilecekleri konusunda risk bulunduğu hususunda şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme beş başvurana ilişkin olarak², Birleşik Devletlere iade edilmeleri halinde muhtemel hapis cezalarının uzunluğunun bir sonucu olarak Sözleşme'nin **3. maddesinin ihlal edilmeyeceğine** karar vermiştir. Özellikle, başvuruların sınır dışı edilmeleri durumunda, mahkum edilecekleri veya takdir yetkisine bağlı olarak müebbet hapis cezası uygulanacağı kesin olmadığını kaydetmiştir. Ancak, başvurulara bu tür bir hapis cezası uygulanırsa dahi, suçlarının ciddiyeti dikkate alındığında; Mahkeme bu cezaların orantısız olmayacağı kanısına varmıştır. Ayrıca başvurulardan hiçbirinin henüz mahkum edilmemeleri ve cezalarını çekmeye başlamamaları nedeniyle; Mahkeme, başvuruların iade edilmeleri halinde, Birleşik Devletlerde cezaevine yerleştirilmelerinin, meşru bir gerekçeye hizmet etmeyeceğini kanıtlayamadıkları sonucuna varmıştır. Ayrıca, bu noktaya gelinmesi durumunda, Birleşik Devletler makamlarının, başvuruların cezalarının indirgenmesi amacıyla sistemlerinde mevcut olan mekanizmalardan faydalanmayı reddedip reddetmeyecekleri belirsizdir.

Trabelsi / Belçika

4 Eylül 2014 (karar)

Bu dava, [İç Tüzüğü](#)³ 39. maddesi uyarınca, Mahkeme tarafından geçici bir tedbir alınmasının öngörülmesine rağmen, bir Tunus vatandaşının Belçika'dan, terör suçlamalarıyla yargılandığı ve müebbet hapis cezasına tabi olduğu Birleşik Devletlere iade edilmesiyle ilgilidir. Başvuran özellikle, Amerika Birleşik Devletlerine iade edilmesinin, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleyle maruz bırakılmasına neden olacağı konusunda şikayette bulunmuştur. Bu hususta, iadesinin istendiği bazı suçların, fiilen indirgenemez olan maksimum müebbet hapis cezası gerektirdiğini ve mahkum edilmesi durumunda, hiçbir zaman tahliye olamayacağını ileri sürmüştür.

Mahkeme, başvuranın Birleşik Devletlerde tabi olduğu müebbet hapis cezasının, Birleşik Devletler hukuku kapsamında bu tür hapis cezasının incelenmesi için yeterli bir mekanizma öngörülmemesinden dolayı indirgenemez nitelikte olduğu ve bu durumun, başvuranın Birleşik

² Altıncı başvuranın şikayetlerinin incelenmesi ertelenmiş olup; Mahkeme, bu şikayetleri yeni bir başvuru numarası kapsamında değerlendirmeye karar vermiştir (no. 17299/12).

³ Geçici tedbirler, ilgili Devlet açısından bağlayıcı olan Mahkeme önündeki usulün bir parçası olarak alınan tedbirlerdir. Bu tedbirler, ilgili davaların kabul edilebilirliği veya esası hakkındaki Mahkeme kararlarına ilişkin olarak önceden bir hüküm vermez. Mahkeme'nin geçici tedbir talebini kabul etmesi durumunda, Mahkeme başvuruyu incelerken, başvuranın ülke dışına çıkarılma işlemi askıya alınır (ancak Mahkeme, başvuranın durumunu takip eder ve davanın incelenmesi sırasında tedbiri kaldırabilir). Ayrıca "[Geçici tedbirler](#)" hakkındaki tematik bilgi notuna bakınız.

Devletlere iade edilmesi durumunda Sözleşme'nin **3. maddesinin ihlal edilmesine** neden olduğu kanısına varmıştır.

Mahkeme özellikle, yetişkin bir suçluya yönelik olarak müebbet hapis cezası uygulanmasının, orantısız olmaması koşuluyla, Sözleşme'nin herhangi bir hükmü tarafından yasaklanmadığını yinelemiştir. Diğer taraftan, bu tür bir cezanın 3. maddeye uygun olabilmesi için, hukuken ve fiilen indirgenemez nitelikte olmaması gereklidir. Mahkeme bu koşulu değerlendirmek amacıyla, müebbet hapse mahkum edilen bir kişinin, serbest bırakılma ihtimali bulunup bulunmadığını tespit etmek durumundadır. Ayrıca, ilgili mahkum cezanın başlangıcında inceleme ihtimalinin koşulları hakkında bilgilendirilmelidir. Mahkeme ayrıca, bir kişinin yasaklanan kötü muameleye maruz kalma riski taşıması durumunda, 3. maddenin Sözleşmeciler Devletlere, kişinin söz konusu Devlete gönderilmemesi konusunda bir yükümlülük yüklediğini yinelemiştir. Mahkeme somut davada, başvuranın suçlandığı terör suçlarının ciddiyeti ve yargılamayı yürüten mahkemenin ilgili tüm ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurları dikkate almasının ardından ceza verebileceğini göz önüne alarak; takdir yetkisine bağlı⁴ müebbet hapis cezasının orantısız olmayacağı kanısına varmıştır. Ancak Mahkeme Birleşik Devletler makamlarının, başvuranın indirgenemez müebbet hapis cezasına mahkum edilmeyeceği konusunda herhangi bir güvence vermediklerine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, verilen güvenceler dışında, Amerika Birleşik Devletleri mevzuatının müebbet hapis cezalarında indirim yapılmasına ilişkin olarak çeşitli olanaklar ve başvurana serbest bırakılma olanağı sunarken (Başkan affi sistemi dahil); bu mevzuatın Sözleşme'nin 3. maddesi anlamında bu tür cezaların incelenmesi konusunda herhangi bir mekanizma öngörmediğini kaydetmiştir.

Derdest başvuru

Harkins / Birleşik Krallık (başvuru no. 71537/14)

31 Mart 2015 tarihinde Birleşik Krallık'a tebliğ edilen başvuru

Bu dava, başvuranın Amerika Birleşik Devletlerinde birinci dereceden cinayetten dolayı yargılanması için başvuran hakkında çıkarılan iade kararıyla ilgilidir. Birleşik Devletlerde, birinci dereceden cinayetten mahkum edilmenin, şartlı tahliye olmaksızın zorunlu hapis cezası gerektirmesi nedeniyle; başvuran, iade edilmesinin, Sözleşme'nin 3. (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelenin yasaklanması) ve 6. maddelerinin (adil yargılanma hakkı) ihlal

⁴ "Takdir yetkisine bağlı", bir yargıcın daha yumuşak mahiyette bir ceza uygulayarak belirli bir süreli hapis cezasına hükmetmesi anlamındadır.

edilmesine neden olacağını ileri sürmektedir.

Mahkeme, başvuruyu Birleşik Krallık Hükümetine tebliğ etmiş ve taraflara Sözleşme'nin 3. (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelenin yasaklanması), 6. (adil yargılanma hakkı) ve 35. maddeleri (kabul edilebilirlik kriterleri) kapsamında sorular yöneltmiştir.